

Fagfornyelse med forsæt

- Bidrag til en udvidet forståelse af fagfornyelse og læreplansudvikling

Ved Thomas Illum Hansen

Erhvervsakademi og
Professionshøjskole

Fagfornyelse med fortsæt

- Bidrag til en udvidet forståelse af fagfornyelse og læreplansudvikling

1. Baggrund

- Seks benspænd for en fornyelse af fagene
- Det udvidede læreplansbegreb

2. Læreplanen som genre i Danmark

- Historisk komparativ analyse af danske læreplaner
- *Fælles Mål* for dansk fra 2015 som eksempel

3. International inspiration

- Dybdelæring versus dyb forståelse
- *Amplify Science for grades 6-8*
- MIST-projektet og den emergende faglighed

4. Perspektivering

- Det eksemplariske indholdsvalg
- På vej mod en fornyelse af fagene

1. Baggrund

Formålet med læreplansteori er at studere, hvordan uddannelsesprocessers mål, indhold og metodik formes i et bestemt samfund og en bestemt kultur (Lundgren, 1989:20).

Baggrund

1. Mål og midler (2008-2015)

- Udviklingsprojekt og publikationsserie om læreplaner og læremidler i skolens fag (Hansen & Skovmand).

2. Demonstrationsskoleforsøg (2013-2015)

- Forsøg med integration af teknologi i en undersøgende undervisning inden for rammerne af *Fælles Mål* (Hansen & Bundsgaard).

3. Kvalitet i dansk og matematik (2016-2020)

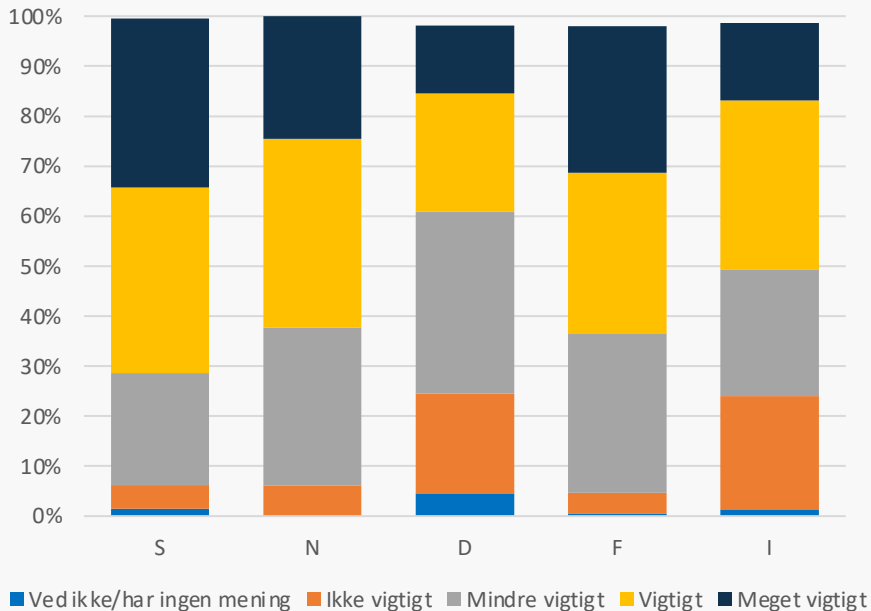
- Forsøg med undersøgende undervisning i dansk og matematik inden for rammerne af *Fælles Mål* (Hansen, Elf & Misfeldt).

4. Quality in Nordic Teaching (2018-2024)

- Sammenlignende undersøgelser af kvalitet i undervisningen i modersmålsfaget (L1), matematik og samfundsfag (Klette m.fl.).

Læreplaners betydning for litteraturundervisningen

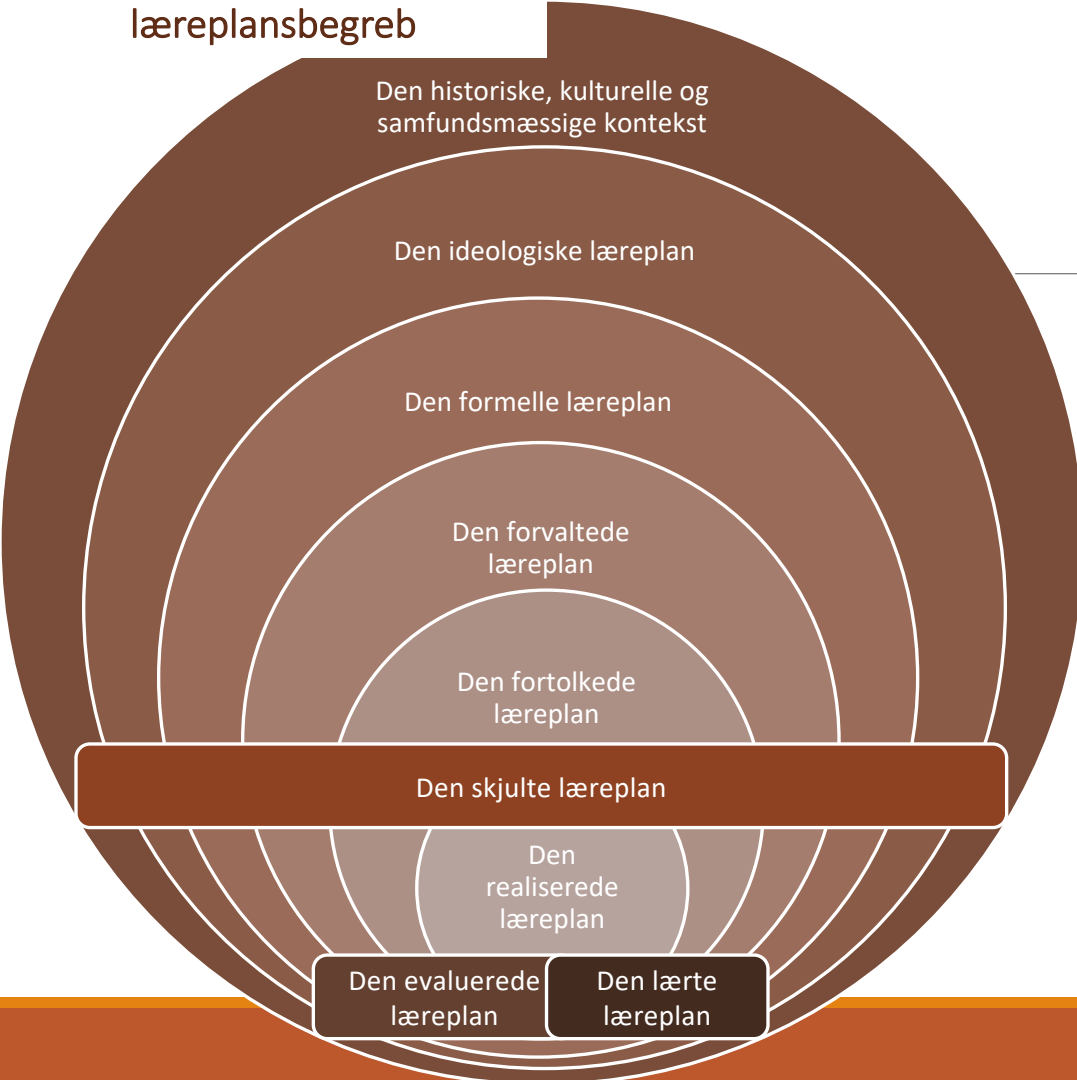

- I Danmark er det kun 38 % af dansklærerne, der finder det vigtigt eller meget vigtigt at læse skønlitteratur i grundskolen, fordi det står i læreplanen.
- Til sammenligning er det 71 % i Sverige, 83 % i Norge og 61 % i Finland af L1-lærerne, der finder det vigtigt eller meget vigtigt.

Seks benspænd for en fornyelse af fagene

- **Legitimitetsproblemet:** Danske lærere anvender kun i begrænset omfang læreplaner til at begrunde, planlægge, gennemføre og evaluere deres undervisning (Nissen et al., upub.).
- **Taksonomiproblemet:** Brug af generelle taksonomier reducerer forståelse og kundskaber til et spørgsmål om kognitive og deklarative vidensformer og bidrager til en abstrakt og instrumentel psykologisering (Bereiter & Scardamalia, 1998).
- **Kompetenceproblemet:** Den globale læreplansudvikling har sammenkædet kompetence- og resultatorientering og flyttet fokus fra fagspecifikke, kundskabsbaserede kompetencer til generiske kompetencer, hvor indhold og kundskaber er underordnede (Dorf, 2018)
- **Den faglig kundskabsdannelse:** Læreplansstudier og -udvikling har tendens til at tabe den primære genstand, den kundskabsbaserede læreplan, af syne (Young, 2013).
- **Det komplekse indholdsvalg:** Stoftrængsel og valg af skolefagligt indhold er ikke et rent fagvidenskabeligt anliggende, da det kræver en kombination af udvælgelseskriterier (Klafki, 1985).
- **Den besværlige praksis:** Læreplansstudier har tendens til at fortabe sig i interne stridigheder og tekstanalyser (snak om snak om snak) frem for at undersøge og diskutere brug af læreplaner i praksis (Schwab, 1969).

læreplansbegreb

Aktører

Forvaltning

Vejledningsmaterialer

Skoleledelse

Faglige netværk

Vejledere

Læremidler

Lærere

Elever

Forældre

Prøveformer

2. Læreplanen som genre i Danmark

I kompetenceorienterede læreplaner tænkes viden som indhold, der er relevant for at fremme elevernes kompetencer. (Rasch-Christensen & Rasmussen, 2020)

- Fra faghæfter med konkret kundskabsindhold

til Fælles Mål med abstrakte kompetencetermer

Dansk

Fagmål for faget dansk

Eleverne skal i faget dansk fremme deres oplevelse og forståelse af litteratur og andre æstetiske tekster, fagtekster, sprog og kommunikation som klæder til udvikling af personlig og kulturel identitet. Faget skal fremme elevernes indlæseevne og deres æstetiske, etiske og historiske forståelse.

Stk. 2. Eleverne skal i faget dansk styrke deres bevidsthed om sproget og fremme deres lyst til at bruge sproget personligt og alsidigt i samspil med andre. Eleverne skal udvikle en åben og analytisk indstilling til samtidens og andre perioders og kulturers udtryksformer. Eleverne skal i faget dansk udvikle

deres udtryks- og læseglæde og kvalificere deres indlæse- og indsigt i litteratur og andre æstetiske tekster, fagtekster, sprog og kommunikation.

Stk. 3. Eleverne skal i faget dansk have adgang til de skandinaviske sprog og det nordiske kulturfællesskab.

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 2. klassetrin	Efter 4. klassetrin	Efter 6. klassetrin	Efter 9. klassetrin
Læsning	Eleven kan læse enkelte tekster sikkert og længe uden i hverdags sammenhænge	Eleven kan læse multimodale tekster med bevidsthed på oplevelse og faglig viden	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billedet i særlige og velkendte situationer	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billedet i velkendte faglige situationer	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billedet i forskellige situationer	Eleven kan udtrykke sig forfærdigt, klart og overbevisende i skrift, tale, lyd og billedet i en bred vifte af situationer
Førståelse	Eleven kan forholde sig til velkendte tekster gennem særlige om læse- og andre æstetiske tekster	Eleven kan forholde sig til velkendte tekster i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Eleven kan forholde sig til alment kendte tekster gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Eleven kan forholde sig til kultursammenhænge og sproglige systematik gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i særlige situationer	Eleven kan følge regler for kommunikation i forskellige formelle og sociale situationer	Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i forskellige formelle og sociale situationer	Eleven kan deltage aktivt i kommunikation i forskellige formelle og sociale situationer

Opmærksomhedspunkter

Kompetenceområde / færdigheds- og vidensområde	Klassetrin	Opmærksomhedspunkter
Læsning / Afsløring	Efter 2. klassetrin	Eleven kan læse lydtegn (fx ta, bun og sofa) og almindelige ikke lydtegn ord på to stavelser (fx pige, konge)
Fremstilling / Fremstilling	Efter 2. klassetrin	Eleven kan formulere sammenhængende tekster på mindst 3 linjer i en kendt tekstsprog
Fremstilling / Korrektur	Efter 2. klassetrin	Eleven kan stavet til lydtegn (fx xi, bil og kasse) og almindelige ikke lydtegn ord (fx siger, dønn)
Læsning / Afsløring	Efter 4. klassetrin	Eleven kan læse tekster med et velkendt fagligt indhold med ca. 100 ord/minutter
Fremstilling / Fremstilling	Efter 4. klassetrin	Eleven kan formulere en sammenhængende tekst med en tydelig tekstsstruktur, fx en beretning eller en beskrivelse af et velkendt emne
Læsning / Tekstforståelse	Efter 6. klassetrin	Eleven kan opspore egne forståelsesproblemer og anvende relevante strategier til at afbilde dem og til overblik over teksten (fx afsløre særlige betydninger, anvende grafiske modeller eller stille spørgsmål til tekstens indhold)
Fremstilling / Korrektur	Efter 6. klassetrin	Eleven kan fortlæse basale korrektur på sprog, stavning, tegnsætning og layout

FAG

LOV

OM

FAG

Billedkunst

Biologi

Dansk

Dansk som andetspr...

Engelsk

Fransk

Fysik/kemi

Geografi

Håndværk og design

Historie

Idræt

Kristendomskundskab

Madkundskab

Matematik

Musik

Natur/teknologi

Naturfag

Samfundsfag

Skrivning

Tysk

DANSK

Læreplaner

1960

Danmark

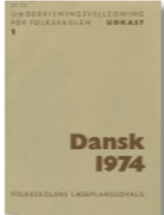
1961

Danmark

1974

Danmark

1976

Danmark

1984

Danmark

1995

Danmark

2002

Danmark

2003

Danmark

2009

Danmark

2009

Danmark

2015

Danmark

2019

Danmark

SØGEFILTRE

Skolelov

- Alle -

1958

1975

1993

2003

2006

2014

2017

Skolesystem

- Alle -

Danmark

Minister

- Alle -

Bertel Haarder (V)

Christine Antorini (A)

Jørgen Jørgensen (B)

Merete Riisager (LA)

Ole Vig Jensen (B)

Ritt Bjerregaard (A)

Ulla Tørnæs (V)

Genretræk

Formål og
værdigrundlagIndhold og
aktiviteterFaglige
forventninger

Danske læreplaner fra 1960 – 1995

1. Hvad er læreplanernes sigte?

- At skabe grundlag for varieret, engagerende undervisning via formålsbestemmelser, indholdsvalg, vejledninger og praktiske anvisninger på elevernes møde med faget

2. Hvem er læreplanernes målgruppe?

- I første række lærerne og dernæst skoleledelse, forvaltning og forlag

3. Hvordan er læreplanernes form?

- Faghæfter med en sammenhængende fremstilling af fagets formål, aktiviteter, indhold og forventninger til elevernes udvikling

4. Hvori består læreplanernes primære udfordringer?

- Der mangler et systematisk grundlag for at tilrettelægge en progression i elevernes faglige og sociale udvikling i og på tværs af fag

Danske læreplaner fra 2001 – 2019

1. Hvad er læreplanernes sigte?

- At sikre maksimalt læringsudbytte, binde lærerne og ansvarliggøre skolelederne via tusindvis af mål (3385)

2. Hvem er læreplanernes målgruppe?

- Forvaltning, producenter, skoleledelse, lærere, elever og forældre

3. Hvordan er læreplanernes form?

- Fælles Mål med en taksonomisk fremstilling af fagets læringsmål som omdrejningspunkt for elevernes aktiviteter

4. Hvori består læreplanernes primære udfordringer?

- Målhierarkiet er komplekst og omfangsrigt (mål- og stoftrængsel). Det skaber overflødige gentagelser, abstrakt indhold og mangelfuld progression.

1960-1995

Kundskabsindhold som konkrete omfangsmål for alle

Indholdsbaseret progression forankret i fagets formål

Korte læreplaner, vejledende læseplaner og plads til lokal fortolkning

Individualisering

Abstrahering

Centralisering

2001-2019

Læringsmål som abstrakt indhold for den enkelte

Målbaseret progression forankret i almene taksonomier

Lange læreplaner, målcentrerede læseplaner og smalt fortolkningsrum

Eleverne skal i faget dansk fremme deres oplevelse og forståelse af litteratur og andre æstetiske tekster, fagtekster, sprog og kommunikation som kilder til udvikling af personlig og kulturel identitet. Faget skal fremme elevernes indlevelsessevne og deres æstetiske, etiske og historiske forståelse.

Stk. 2. Eleverne skal i faget dansk styrke deres beherskelse af sproget og fremme deres lyst til at bruge sproget personligt og alsidigt i samspil med andre. Eleverne skal udvikle en åben og analytisk indstilling til samtidens og andre perioders og kulturers udtryksformer. Eleverne skal i faget dansk udvikle

deres udtryks- og læseglæde og kvalificere deres indlevelse og indsigt i litteratur og andre æstetiske tekster, fagtekster, sprog og kommunikation.

Stk. 3. Eleverne skal i faget dansk have adgang til de skandinaviske sprog og det nordiske kulturfællesskab.

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 2. klassetrin	Efter 4. klassetrin	Efter 6. klassetrin	Efter 9. klassetrin
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer	Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale situationer	Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer	Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer

Kompetencemål	Faser
Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge	1.
	2.
Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	3.
	4.
Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	5.
	6.
Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst	7.
	8.
	9.

Refleksiv færdighedsprogression

- eleven kan læse
- eleven kan læse multimodalt
- eleven kan læse refleksivt
- eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere

Tekstprogression

- enkle tekster
- multimodale tekster
- teksters funktioner
- teksters betydning

Kontekstprogression

- hverdagssammenhænge
- henblik på oplevelse og faglig viden
- faglige og offentlige sammenhænge
- kontekst

Kompetencemål	Faser	Færdighedsmål	Vidensmål
Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagsammenhænge	1.	Eleven kan <i>forberede</i> læsning gennem samtale i klassen	Eleven har viden om måder til at skabe forforståelse
	2.	Eleven kan <i>anvende</i> enkle før læsestrategier	Eleven har viden om enkle før læsestrategier
Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	3.	Eleven kan <i>strukturere</i> sin baggrundsviden	Eleven har viden om metoder til <i>strukturering</i> af viden
	4.	Eleven kan <i>formulere</i> enkle læseformål	Eleven har viden om oplevelseslæsning og faglig læsning
Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	5.	Eleven kan <i>orientere</i> sig i tekstens dele	Eleven har viden om rubrikker, billeder, diagrammer og grafik
	6.	Eleven kan <i>sammenholde</i> teksters formål og indhold med læseformål	Eleven har viden om teksters formål og om læseformål
Eleven kan <i>styre</i> og <i>regulere</i> sin læseproces og <i>diskutere</i> tekstens betydning i deres kontekst	7.	Eleven kan <i>vurdere</i> tekstens afsender og målgruppe	Eleven har viden om afsenderforhold og målgruppe
	8.	Eleven kan <i>skaffe</i> sig overblik over multimodale teksters opbygning	Eleven har viden om genretræk og multimodalitet
	9.	Eleven kan <i>afgøre</i> , hvordan en tekst skal læses	Eleven har viden om før læsestrategier

3. International inspiration

Definering av kjerneelementer i fag innebærer å prioritere faglig innhold på en god måte for å unngå stofftrensel i opplæringen. (Meld. til Stortinget, 2015-2016)

Tabell 3.1 Dybdelæring og overflatelæring

Dybdelæring

Elever relaterer nye ideer og begreper til tidligere kunnskap og erfaringer.

Elever organiserer egen kunnskap i begreps-systemer som henger sammen.

Elever ser etter mønstre og underliggende prinsipper.

Elever vurderer nye ideer og knytter dem til konklusjoner.

Elever forstår hvordan kunnskap blir til gjennom dialog og vurderer logikken i et argument kritisk.

Elever reflekterer over sin egen forståelse og sin egen læringsprosess.

Kilde: Sawyer 2006, utvalgets oversettelse

Kritik af begrebet dybdelæring

- Det bygger på et snævert udsnit af kognitiv læringsvidenskab (Winje & Løndal, 2020).
- Det er uklart og kendetegnet ved en stor variation i måden, det bliver anvendt og defineret på (Kovač et al, 2023).
- Der er en påfaldende modsætning mellem, hvor meget det fylder i policy, og hvor lidt forskning, der ligger til grund (Kovač et al, 2023).
- Der mangler evidens for, at elever udvikler dybe tilgange til læring (Asikainen & Gijbels, 2017).
- Mangel på evidens forklares med begrebets uklarhed (Dinsmore & Alexander, 2012).
- En dyb tilgang til læring er ikke ønskværdig i alle situationer (Beattie, Collins, & McInnes, 1997).
- Dybdelæring kræver højere ordens abstraktion, der ikke er inkluderende (Kovač et al, 2023).
- Dyb forståelse af genstande og fænomener i verden er domæne- og genstandsspecifik (Bereiter & Scardamalia, 1998).

Dybdelæring

Vi definerer dybdelæring som det å gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av begreper, metoder og sammenhenger i fag og mellom fagområder. Det innebærer at vi reflekterer over egen læring og bruker det vi har lært på ulike måter i kjente og ukjente situasjoner, alene eller sammen med andre.
Utdanningsdirektoratet, 2019

- Fagcentrert fokus på begreber og metoder
- Vægt på kognitiv abstraksjon, metakognition (at lære at lære) og kompetenceorientert transfer
- Begrænset fokus på fænomener, kundskabsindhold og den tavse dimension i praksisfaglighet

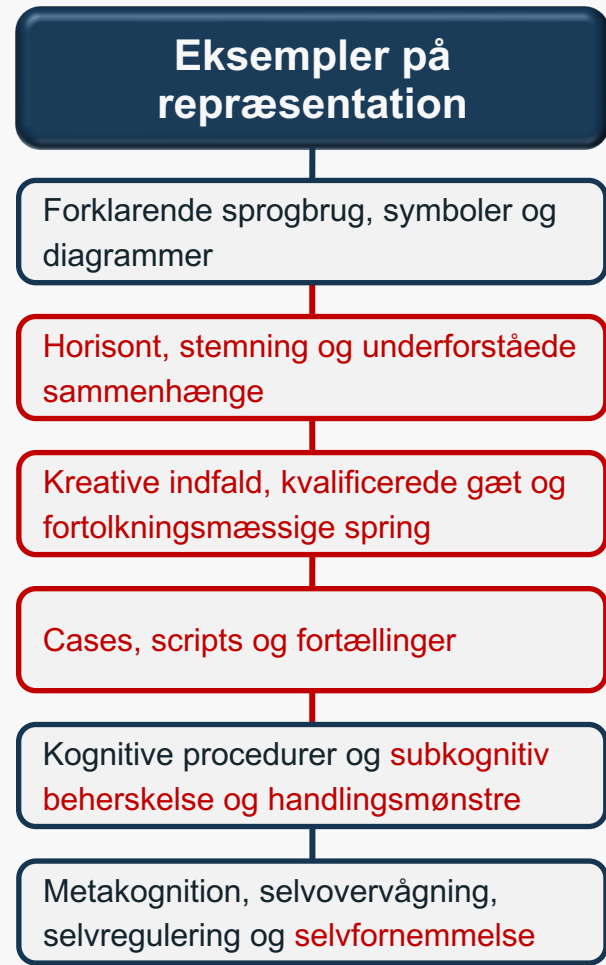

Praksisforankret fordybelse og dyb forståelse

At have en dyb forståelse af noget betyder at forstå dybe ting ved det.

[...] hvis man accepterer at dyb forståelse må inkludere at forstå dybe ting ved den pågældende genstand, så må man opgive håbet om en generel taksonomi over forståelsesniveauer (Bereiter & Scardamalia, 1998: 684, min oversættelse).

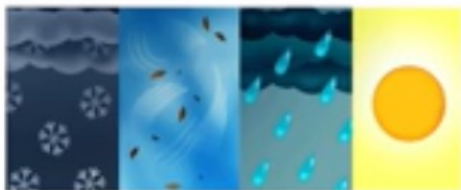
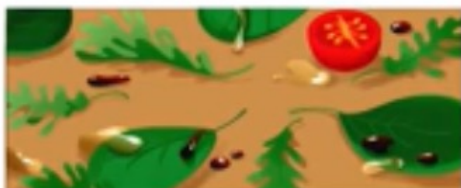

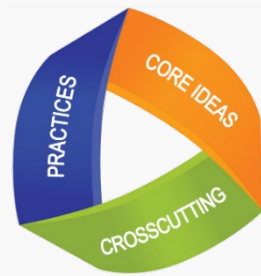
AmplifyScience

A new phenomena-based
core curriculum for grades K–8

Grades 6-8

Gateway 1:
Designed for NGSS

1.1 Three-Dimensional Learning

1.2 Phenomena and Problems Drive Learning

Gateway 2:
Coherence and Scope

2.1 Coherence and Full Scope of the Three Dimensions Learning

Gateway 3:
Usability and Supports

3.1 Design to Facilitate Teacher Learning

3.2 Support for All Students

3.3 Documentation of Design and Usability

3.4 Assessment Design and Supports

3.5 Technology Use

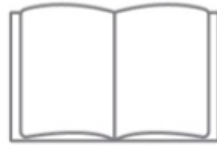
Fænomenbaseret multimodal didaktik

Do

Talk

Read

Write

Visualize

Key Concepts

1. The movement of energy can be tracked by observing the changes the energy causes to matter.
6. A light source can emit more than one type of light.
12. When light is transmitted through or reflected off a material, the energy is not absorbed, so the material does not change.

Vocabulary

er al wavelength

Unit Question

How does light interact with materials?

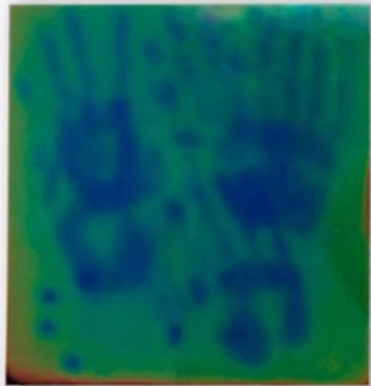
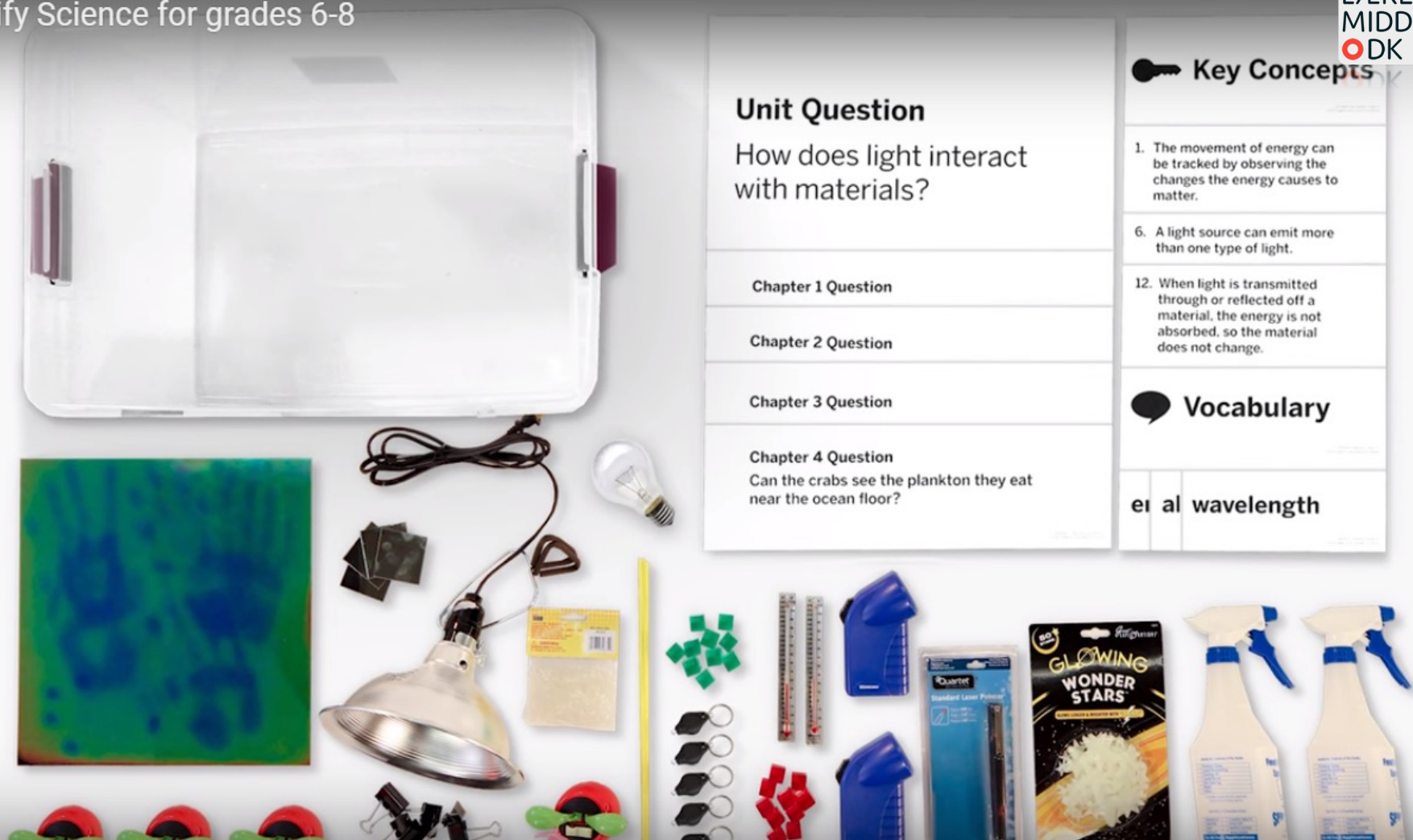
Chapter 1 Question

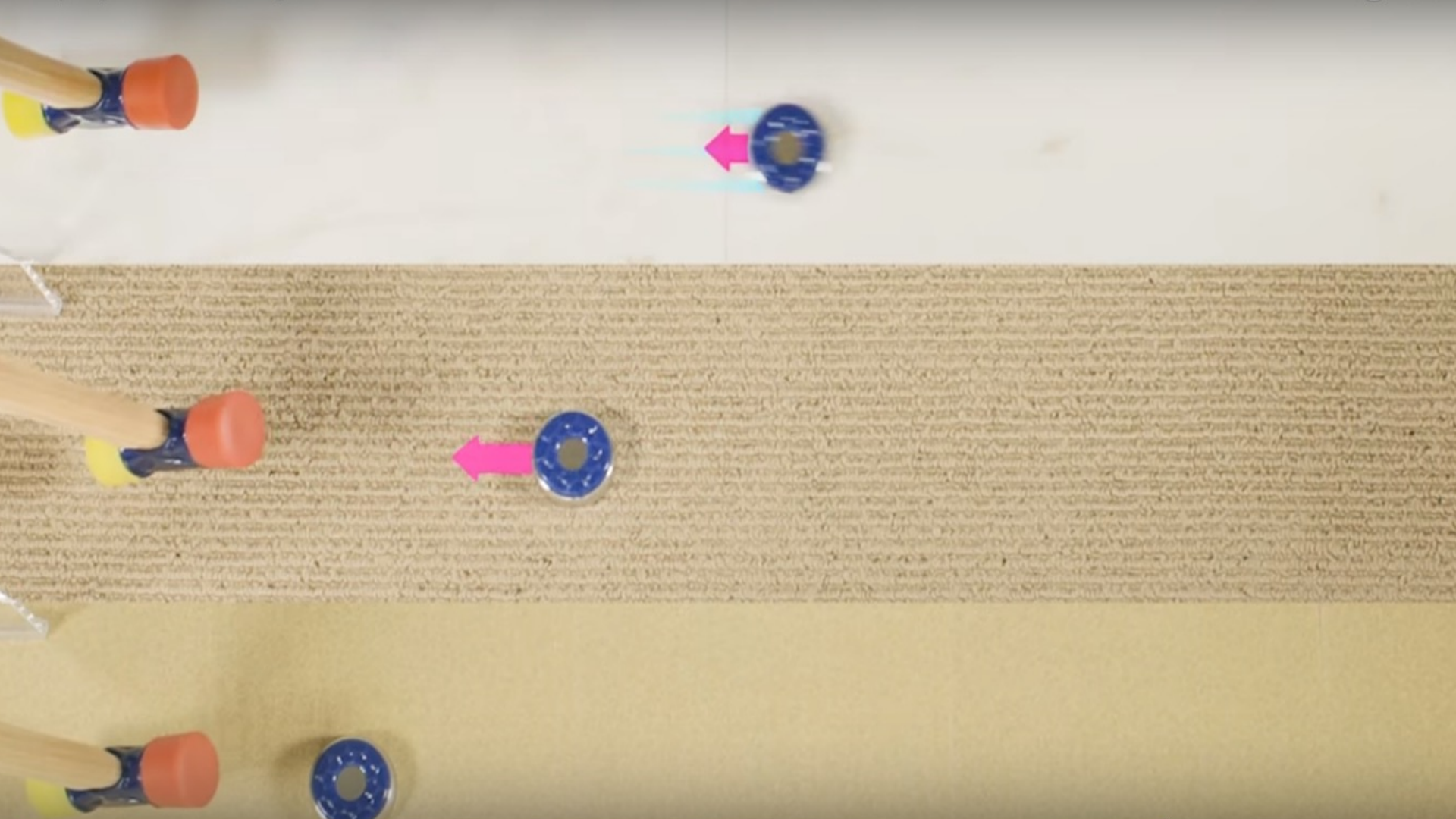
Chapter 2 Question

Chapter 3 Question

Chapter 4 Question

Can the crabs see the plankton they eat near the ocean floor?

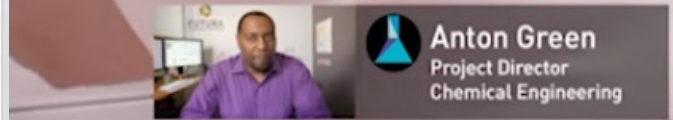
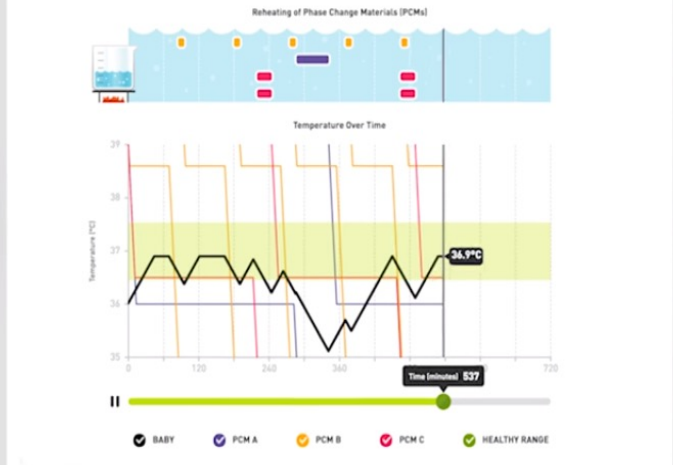

Design Details:

PCMs Used:		Insulating Material:	
PCM A	PCM B	PCM C	LAYERS MATERIAL
1	1	2	3 Cotton

Test Results:

BABY'S AVERAGE TEMPERATURE	TIME OUTSIDE HEALTHY RANGE	TOTAL COST
36.4°C	327 min	\$ 102

INDICATOR 1G
Materials are designed to include appropriate proportions of phenomena vs. problems based on the grade-band performance expectations

MIST

MIDDLE SCHOOL MATHEMATICS AND
THE INSTITUTIONAL SETTING OF TEACHING

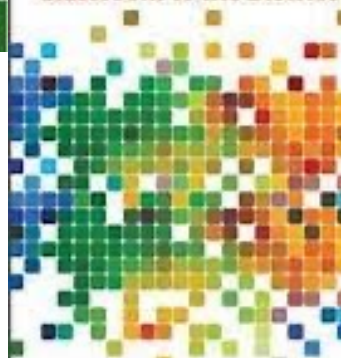
Background: MIST Project

- Four-year collaboration with four large urban districts – 360,000 students – 2007-2011
- Continued collaboration with two districts – 180,000 students – 2011-2015
- Investigate (and support) the districts' instructional improvement efforts in *middle-grades* mathematics

SYSTEMS FOR INSTRUCTIONAL IMPROVEMENT

Creating Coherence from
Classroom to the District

Paul Cobb, Kara Jackson,
Erin Henrick, Thomas M. Smith,
and the MIST Team

Improving Access to Mathematics

Diversity and Equity in the Classroom

Na'ilah
an

Mathematical Sciences Series

MathEdPodcast.com

Episode 1705

VANDERBILT
UNIVERSITY

AMERICAN EDUCATIONAL RESEARCH ASSOCIATION
Special Interest Group

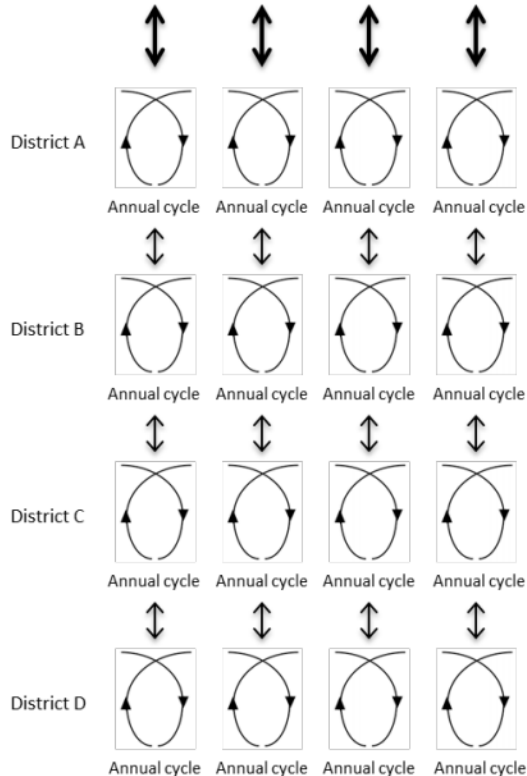
Research in Mathematics Education

Paul Cobb

Designbaseret implementering

Handlingsteori

Fem kritiske komponenter

1. Læreplansressourcer (læremidler og teknologier, der understøtter realisering af læreplanerne),
2. tilhørende vejledende redskaber (fx læreplanens rammeværk og planlægningsmodeller),
3. lærerfaglig kvalifikation og skolebaseret lærersamarbejde (fx undersøgende samarbejde med fokus på fagfornyelse),
4. fagkonsulenter/vejledere/ressourcepersoners lærerunderstøttende praksisser på skolerne,
5. Faglig og pædagogisk skoleledelse og kommunal forvaltning og ressourcepersoners understøttende praksisser ift. skoleudvikling, fagfornyelse og undervisningskvalitet.

4. Perspektivering

...deep understanding means understanding deep things about subjects worthy of our students' attention... (Bereiter, 2006)

Udbredt tåge
over middag
med udsigt til opklaring
hen på eftermiddagen

Folkeskolens formål og fagformålet for dansk

Kommunikationskompetence

Fortolkningskompetence

Medier og teknologi

- Læse, lytte, afkode multimodalt
- Skrive, tale, producere multimodalt
- Forstå tegn og tekster i kontekst

Fagsprog og metoder

Praktiske tekster & tegnhandlinger

Æstetiske tekster & kunstværker

Fagtekster

Typiske temaer fordelt på danskfagets fire forløb ifølge Vejledningen fra 2015

KLASSETRIN	TYPISKE TEMAER
1.-2.	Følelser, køn og venskab
3.-4.	Familie og sociale relationer, kærlighed, had og mobning, liv og død
5.-6.	Menneskets forhold til natur, kultur og teknologi, samt konflikter, krig og fred, ondskab, erotik og kærlighed
7.-9.	Overgangen fra barn til voksen, arv og miljø (sociale klasser, etnicitet, samfund, kultur og historie) og etiske spørgsmål og dilemmaer, der har eksistentiel betydning

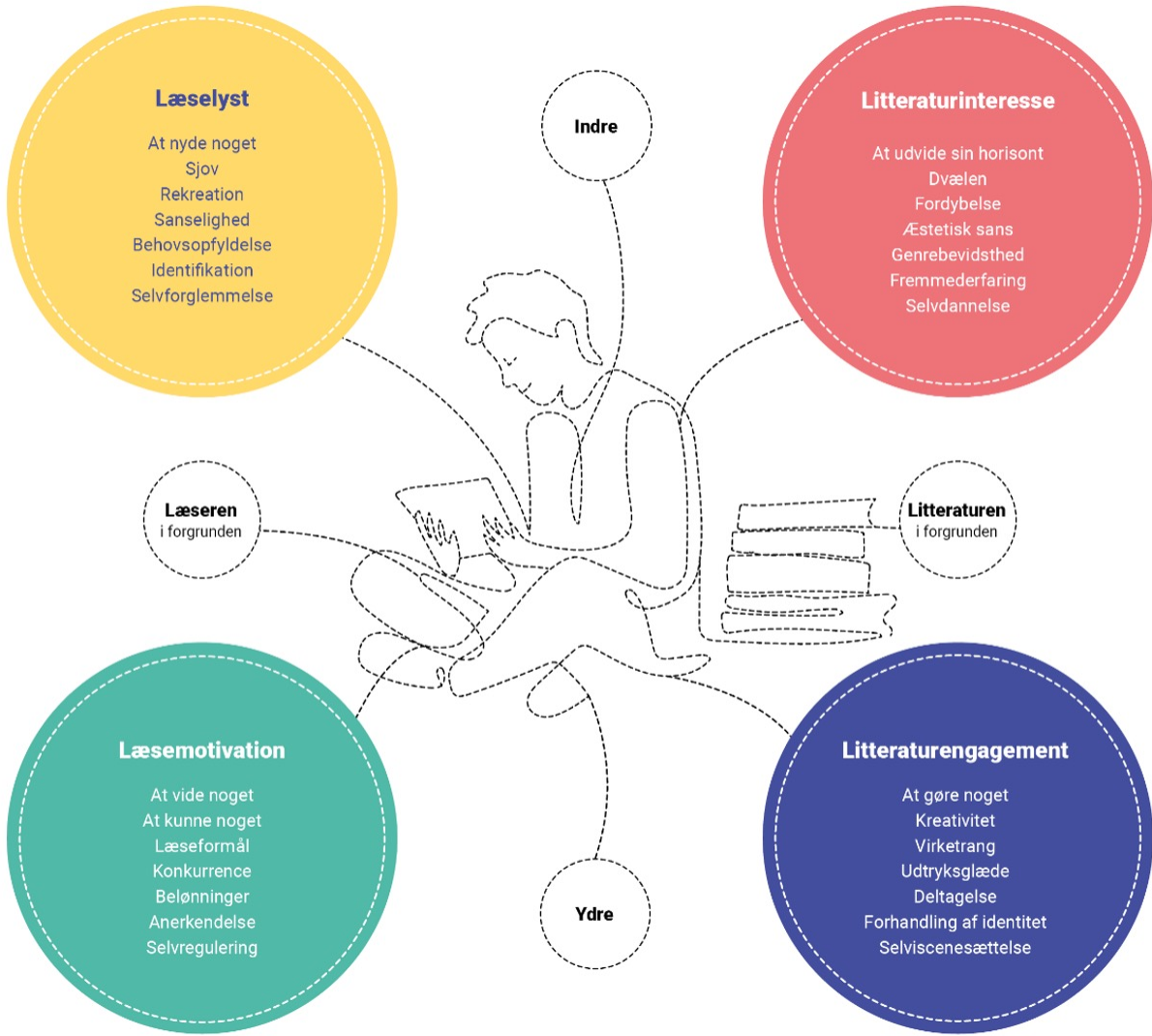
Kriterier for valg af æstetiske tekster (Hansen & Gissel, 2021)

Det æstetiske perspektiv	Elevperspektivet	Verdensperspektivet
Enhed	Læsbarhed	Samfundsudfordringer
Intensitet	Interesseudvikling	Intertekstualitet
Kompleksitet	Eksistentiel tematik	Historisk diversitet
Fortolkningsåbenhed	Kulturel diversitet	Kulturel diversitet

**BØRN
& UNGES
LÆSNING** 2021

Stine Reinholdt Hansen,
Thomas Illum Hansen og
Morten Pettersson

BØRN & UNGES LÆSNING 2021

Stine Reinholdt Hansen,
Thomas Illum Hansen og
Morten Pettersson

På vej mod en fornyelse af fagene

1. En ny og klarere forståelse af, hvad en læreplan skal

Korte, engagerende og lærerhenvendte læreplaner

2. En styrket formålsbestemmelse

Skoleformål, fagformål og en kort udlægning af formålenes betydning for læreplanen

3. En kvalificering af de faglige forventninger

Færre, men pædagogisk funktionelle mål, der tydeliggør, hvad det vil sige at oplæres i og mestre en faglig praksis

4. En kvalificering af indholdskategorien

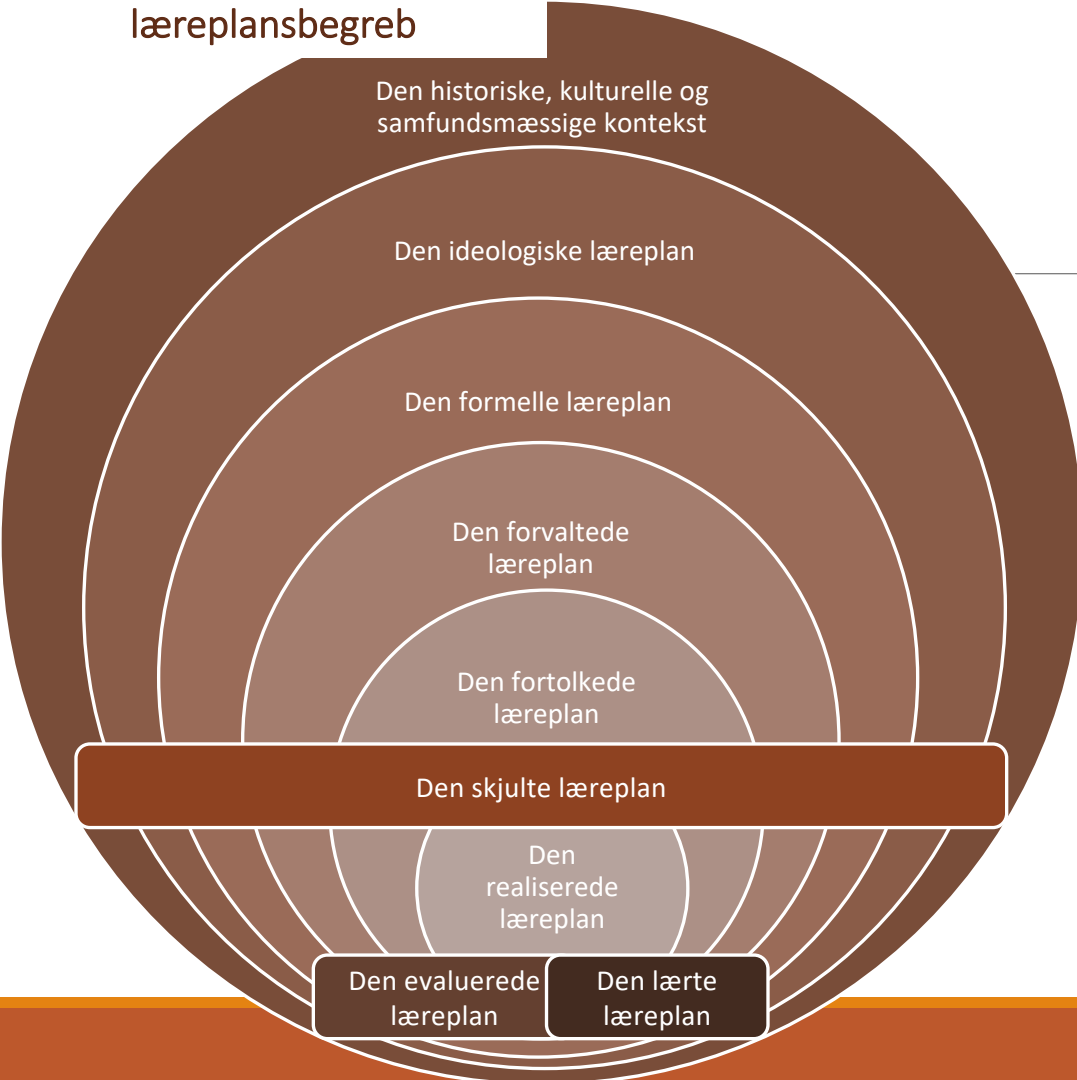
En bestemmelse af fagets overordnede indhold og kerneelementer konkretiseret med kriterier for indholdsvalg og eksemplariske undervisningsforløb

5. En vidensbaseret og inddragende læreplansproces

Løbende læreplansudvikling, systematisk vidensbaseret med inddragelse af alle relevante aktører og mulighed for lokal fortolkning og læseplansudvikling

læreplansbegreb

Aktører

Forvaltning

Vejledningsmaterialer

Skoleledelse

Faglige netværk

Vejledere

Læremidler

Lærere

Elever

Forældre

Prøveformer

Litteratur

- Asikainen, H., & Gijbels, D. (2017). Do students develop towards more deep approaches to learning during studies? A systematic review on the development of students' deep and surface approaches to learning in higher education. *Educational Psychology Review*, 29(2), 205–234.
- Beattie, V., Collins, B., & McInnes, B. (1997). Deep and surface learning: A simple or simplistic dichotomy? *Accounting Education*, 6(1), 1–12. doi:10.1080/096392897331587
- Bereiter, C. (2006). Reflections on Depth. In K. Leithwood, P. McAdie, N. Bascia & A. Rodrigue (ed.), *Teaching for Deep Understanding: What Every Educator Should Know*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Bereiter, C. (2002). *Education and mind in the knowledge age*. Mahwah, N.J.: L. Erlbaum Associates.
- Bereiter, C., Scardamalia, M. (1998). Beyond Bloom's Taxonomy: Rethinking Knowledge for the Knowledge Age. In: Hargreaves, A., Lieberman, A., Fullan, M., Hopkins, D. (eds) *International Handbook of Educational Change*. Kluwer International Handbooks of Education, vol 5. Springer, Dordrecht.
- Dinsmore, D. L., & Alexander, P. A. (2012). A critical discussion of deep and surface processing: What it means, how it is measured, the role of context, and model specification. *Educational Psychology Review*, 24(4), 499–567.
- Dohn, N. B., & Klausen, S. H. (2020). Situativity of different forms of knowledge. I N. B. Dohn, S. B. Hansen, & J. J. Hansen (red.), *Designing for situated knowledge transformation* (1. udg., s. 23-38).
- Dorf, H. (2018). *Skolepolitik og undervisningskvalitet i Danmark*, Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Eraut, M. (2010). Knowledge, working practices, and learning. In S. Billett (Ed.), *Learning Through Practice* (pp. 37-58). London: Springer Science + Business Media B.V.
- Gundem, B.B. (2008). *Perspektiv på læreplanen*. Fagbokforlaget.
- Hansen, T. I. (2015). *Dansk. Klim*.
- Hansen, T. I., & Skovmand, K. (2011). Fælles mål og midler. Læremidler og læreplaner i teori og praksis. Forlaget Klim.
- Karseth, B. (2019). Læreplanen som kunnskaps- og kulturbærer i dagens utdannings- og samfunnskontekst. I R. Jensen, B. Karseth & E. Ottesen (red.) *Styring og ledelse i grunnsopplæringen. Spenninger og dynamikker*. Cappelen Damm Akademisk.
- Kovač, V.B., Nome, D.Ø., Jensen, A.R. & Skreland, L.Lj. (2023). The why, what and how of deep learning: critical analysis and additional concerns, *Education Inquiry*, DOI: 10.1080/20004508.2023.2194502
- Klafki, Wolfgang (1985). Neue Studien zur Bildungstheorie und Didaktik. Beiträge zur kritisch-konstruktiven Didaktik. Weinheim, Basel: Beltz.
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnsopplæringen. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020*.
- Markauskaite, L., & Goodyear, P. (2017). *Epistemic fluency and professional education: Innovation, knowledgeable action and actionable knowledge*. Dordrecht: Springer Netherlands.
- Meld. St. 28 (2015–2016). *Fag – Fordypning – Forståelse — En fornyelse av Kunnskapsløftet*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Nielsen, F. V. (2012). Fagdidaktik som integrativt relationsfelt: om fagdidaktikkens utvikling i Danmark med særligt henblik på en teori om forholdet mellom faglige og pædagogiske hensyn. Konsekvenser for en sammenlignende fagdidaktik. *Cursiv*, (9), 11-32.
- Nissen, A., Svanbjörnsdóttir, B.M.B., Höglund, H. Magnusson, C.M. & Hansen, T.I. (under udarbejdelse). Motivations, Materials, and Means: Teacher Attitudes to Literature Use and Instruction in Nordic Lower Secondary School.
- Nordin, A. & Sundberg, D. (2018). Exploring curriculum change using discursive institutionalism – a conceptual framework, *Journal of Curriculum Studies*, 50:6, 820-835, DOI: 10.1080/00220272.2018.1482961
- NOU. Norges offentlige utredninger (2014). *Elevenes læring i fremtidens skole. Et kunnskapsgrunnlag*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Porter, A.C., & Smithson, J.L. (2001). *Defining, developing, and using curriculum indicators. Consortium for Policy Research in Education*. University of Pennsylvania. Graduate School of Education.
- Rasch-Christensen, A., & Rasmussen, J. (2020). Viden eller kompetencer? Et kontroversielt spørsmål i den aktuelle læreplandebate. I E-B. Jodal, S. Lindblad, & C. Runesdotter (red.), *Läroplansteori i och om lärarutbildning: Rapport från den sjunde Nordiska läroplansteoretiska konferensen* (Bind RIPS: Rapporter från Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, nr. 19, s. 89-108)
- Schwab, J. J. (1969). The Practical: A Language for Curriculum. *The School Review*, 78(1), 1–23.
- Saylor, J.G., Alexander, W.M. and Lewis, A.J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. Holt, Rinehart and Winston, New York.
- Sivesind, K. (2019). Læreplanen og det brede samfunnsmandatet. I R. Jensen, B. Karseth & E. Ottesen (red.) *Styring og ledelse i grunnsopplæringen. Spenninger og dynamikker*. Cappelen Damm Akademisk.
- Sundberg, D. (2021). *Svenska läroplaner. Läroplansteori för de pedagogiska professionerna*. Studentlitteratur
- Young, M. (2013): Overcoming the crisis in curriculum theory: a knowledgebased approach, *Journal of Curriculum Studies*, 45:2, 101-118
- Winch, C. (2013). Three Different Conceptions of Know-How and their Relevance to Professional and Vocational Education. *Journal of Philosophy of Education*, 47(2), 281-298. doi:10.1111/1467-9752.12025
- Winje, Ø., & Løndal, K. (2020). Bringing deep learning to the surface: A systematic mapping review of 48 years of research in primary and secondary education. *Nordic Journal of Comparative and International Education (NJCE)*, 4(2), 25–41.